

مروری بر نظریات رهبر معظم انقلاب درباره نهضت علمی کشور

خویش‌انداری دینی و پیشرفت علمی الزامات دانشگاه کارآمد

مقام معظم رهبری در دیدارهای سه سال اخیر خود که با استادان، نخبگان و پژوهشگران دانشگاه‌های کشور برگزار کردند نکات مهمی را درباره غربی بودن دانشگاه‌ها، اهمیت رشد علمی، نهضت اسلامی، جایگاه استاد و... به مسئولان دانشگاهی کشور گوشزد کردند که در ذیل بخش‌هایی از سخنان ایشان در سال‌های مختلف آورده شده است:

مقام معظم رهبری در دیدار ماه مبارک رمضان گذشته خود با استادان، نخبگان و پژوهشگران دانشگاه‌ها با غربی دانستن دانشگاه‌های کشور عنوان کردند: «بینید، برادران و خواهران عزیز! دانشگاه، به شکل غربی دانشگاه یعنی همین که امروز ما داریم -البته ما از گذشته خودمان خیلی خبر نداریم؛ نمی‌دانیم آن دانشگاه‌ها یا مدارس که امثال خواجه‌نصیرها و ابن‌سیناها و خوارزمی‌ها و خیام‌ها و میردامادها و شیخ‌بهایی‌ها را تربیت کرد، چه‌جوری بوده؛ متأسفانه اطلاع درستی از آن نظام‌های آموزشی (و به یک معنا) نظام‌های دانشگاهی قرن‌های گذشته خودمان نداریم؛ جزء کم‌کاری‌های ما، یکی این است - که به‌وسیله غرب ابداء شد و به همه کشورهای دنیا از جمله به کشور ما هم صادر شد.

سه جنبه مهم در این دانشگاه به این شکل وجود دارد: یک جنبه این است که مرکز علم است؛ به یک جنبه این است که مرکز نوآوری و نگاه نو به مسائل است، چون مجموعه جوانند، نگاه نوآور به مسائل نوظلمی، نوآوری وجود دارد، دانشگاه مرکز این است؛ یک جنبه دیگر جنبه اثرگذاری در محیط کشور و محیط جامعه است. دانشگاه جزء اثرگذارترین مراکز در مجموعه کشورها [است]؛ در همه جوامع این جور است و مخصوص کشور ما هم نیست که اثرگذار است؛ حالا این اثرگذاری، یا به‌وسیله کارهای فرهنگی و نوشتن و تولید فرهنگی است، یا به‌وسیله کارهای سیاسی است، یا به‌وسیله کارهای مبارزاتی است؛ انواع و اقسامی دارد این اثرگذاری. این سه جنبه دانشگاه است. از روزی که دانشگاه در کشور ما به وجود آمده است، عوامل سلطه‌گر - که بر سیاست‌های کشور مسلط بودند، کاملاً تسلط داشتند بر همه ابعاد کشور و زوایای کشور؛ هم اطلاع داشتند، هم نفوذ داشتند، هم هر کار می‌خواستند می‌کردند - در مورد جنبه اول از سه جنبه دانشگاه، کارشان عبارت از این بود که نگذارند در جنبه علمی، ما به یک حرکت طبیعی متناسب با استعداد ایرانی برسیم؛ دست پیدا نکنیم. اینها شواهد دارد، اینها حرف‌هایی است که سند دارد، شاهد دارد که بعداً، مختصراً عرض خواهم کرد. در مورد جنبه دوم که جنبه نوآوری است، آن را به کلی در اختیار گرفتند؛ یعنی کاملاً تسلط بر آن جنبه پیدا کردند. در مورد جنبه سوم، سعی کردند اثرگذاری دانشگاه بر محیط خارج را مدیریت کنند؛ حالا انواع و اقسام شکل‌های مدیریت، چه از طریق دستگاه‌های فرهنگی وابسته به خودشان، چه حتی

از طریق دستگاه‌های امنیتی، سعی کردند مدیریت کنند؛ یعنی در واقع یک سلطه همیشگی، دائمی، به‌طور نامحسوس - در مواردی هم محسوس - بر دانشگاه ما وجود داشته از همه این سه جهتی که مورد نظر است.

البته دانشگاه جزء مهم‌ترین مراکزی بود که به نهضت اسلامی و نهضت امام لیبیک گفت. هیچ نظام دانشگاهی مستقری این را ایجاد نمی‌کرد، اقتضا نمی‌کرد، اما در عین حال شما دیدید دانشگاه وارد شد. خوب حالا اغلب شماها آن دوره را درک نکردید، اهمیت این لیبیک دانشگاه به نهضت امام برای اغلب شما برادران و خواهران جوان که اینجا حضور دارید معلوم نیست، اما برای ما که آن زمان را از نزدیک دیدیم، اهمیتش مشخص است. این لیبیک در حالی بود که فکر چپ -افکار مارکسیستی- در دانشگاه ترویج می‌شد. این را من به شما عرض بکنم؛ افکار مارکسیستی در دانشگاه ترویج می‌شد، این جور نبود که به‌طور عادی [رایج شود]؛ نه، کمک می‌کردند؛ کمک می‌کردند برای مقابله با افکار اسلامی در دانشگاه.

ایشان همچنین در دیدار سال ۹۵ به کارآمدسازی و وظیفه دانشگاه در این خصوص اشاره و عنوان کردند: «کارآمدی بر دوش کیست؟ همه زحمتی که ما داریم می‌کشیم برای همین است که این کارآمدی به وجود بیاید. کارآمدی را چه کسی [محقق] می‌کند؟ آن انسان عالم، صبور، مجاهد فی‌سبیل...، برای خدا کار بکن، که برای خودش کیسه ندوخته و کار را بلد است و وارد میدان می‌شود و شجاعانه انجام می‌دهد، کارآمدی کار او است. ما دنبال این هستیم. این کجا تربیت می‌شود؟ عمدتاً در دانشگاه‌ها. پس مساله برمی‌گردد به دانشگاه؛ باید دانشگاه را آراسته به آن خصوصیاتی کرد که کشور فردا، کشور بیست‌سال بعد و ایران بیست‌سال بعد به آن احتیاج دارد. مساله دانشگاه این قدر مهم است.

خب، این چیزهایی که ما گفتیم الزاماتی دارد، این الزامات را من در چند سرفصل خلاصه کرده‌ام: پیشرفت علمی لازم است، انضباط اخلاقی لازم است، خویش‌انداری دینی در محیط دانشگاه لازم است، بصیرت سیاسی لازم است، احساس هویت و افتخار به هویت لازم است. دانشجوی ما باید احساس هویت ایرانی اسلامی بکند و به آن افتخار بکند. اینها چیزهای واجب و لازمی است که باید مراعات بشود تا آنچه می‌خواهیم تحقق پیدا کند؛ هرکدام نباشد، یک پایه لنگ است. حالا اگر مجال

شد درباره هرکدام چند کلمه‌ای عرض می‌کنیم. خوب، اینکه بنده گاهی اوقات راجع به این اردوهای مختلط و کارهای خلاف و این چیزها مدام تذکر می‌دهم، این را حمل بر خشکه‌مقدسی نکنند؛ اینها ایراد به وجود می‌آورد، اینها اشکال به وجود می‌آورد و محیط دانشگاه را از آن شکلی که باید و لازم است خارج می‌کند. اینکه ما در مقابل این چیزها بی‌تفاوت باشیم، درست نقطه مقابل آن چیزی است که ما امروز از دانشگاه توقع داریم و در دانشگاه‌هایمان به آن نیاز داریم.

ایشان همچنین در دیدار سال ۹۳ اولین نکته مهم در بحث دانشگاه‌ها را نهضت علمی دانستند و گفتند: «نکته اول مربوط به همین نهضت علمی کشور است. این موضوع به نظر بنده خیلی مهم است. مساله حرکت علمی کشور، به نظر من یک چیز اساسی است برای حیات آینده ملت ما و جامعه ما، بلکه به یک اعتبار برای حیات دنیای اسلام. ما سال‌هاست - شاید ۱۰ سال، ۱۲ سال است - که روی مسائل علم تکیه می‌کنیم و پاسخ هم داده است؛ یعنی حقیقتاً حرکت علمی و نهضت علمی در کشور شروع شده است و پیش رفته است

و کارهای بزرگی انجام گرفته است - که نمونه آن را از استادان محترم شنیدید و نمونه‌ها خیلی بیش از آن چیزی است که این دوستان در اینجا بیان کردند - کار شروع شده است و واقعاً در دنیا هم شناخته شده این حرکت علمی کشور و در واقع رونمایی شده از نهضت علمی کشور عزیز ما، لکن آنچه من را دچار دغدغه می‌کند، این است که ما این حرکت‌مان هنوز به نقطه ثبات نرسیده است. ما مثل کسانی هستیم که در یک سراسیمگی تند، داریم به طرف بالا حرکت می‌کنیم. بله، حرکت کرده‌ایم، پیش هم رفته‌ایم، کارهای زیادی هم انجام گرفته است، اما وسط راهیم؛ به دلایل مختلف در نیمه راهیم - من حالا نمی‌خواهم خیلی در این زمینه تفصیل بدهم؛ خوب، صحبت کرده‌ایم در جاهای مختلف، به مناسبت‌های مختلف عرایضی را عرض کرده‌ایم - در این سربلایی تند که داریم حرکت می‌کنیم، اگر توقف کردیم، این توقف با عقبگرد همراه خواهد بود؛ توقف دیگر نیست. اگر حرکت ما از دور افتاد، بازگرداندن این نهضت، این حرکت، این شتاب علمی مشکل‌تر خواهد بود؛ این دغدغه‌ای است. من می‌خواهم عرض بکنم به این حرکت علمی باید با همه توان نیرو رساند، مدد رساند، باید کار کرد؛ مبادا وضعیتی پیش بیاوریم که این حرکت متوقف بشود؛ مطلب اول ما و مطلب اصلی ما این است.»

پله پله تا اسلامی شدن دانشگاه‌ها

فرهیختگان: هفته گذشته بود که علی‌اکبر ولایتی، رئیس هیات موسس و هیات‌امنی دانشگاه آزاد اسلامی به دغدغه اصلی دانشجویان و دانشگاهیان درباره حضور برخی از استادان معاند با جمهوری اسلامی ایران و ضداسلام اشاره و عنوان کرد: «بعضی از استادان در دانشگاه آزاد اسلامی طوری حرف می‌زنند که انگار ضدانقلاب سر کلاس است، به‌صراحت می‌گویم که اینها را قبول نداریم و نمی‌پذیریم کسی در این دانشگاه حرف ضدنظام نزند. هر کسی که می‌خواهد با ما همکاری کند باید به ملیت‌مان، قانون اساسی و حکومت احترام بگذارد و جمهوری اسلامی ایران را قبول داشته باشد. تبلیغ ضدانقلاب و ضداسلام نباید در کلاس‌های ما باشد.»

همین چند جمله کافی بود تا امیدها در دل دانشگاهیان و علاقه‌مندان

عضو هیات علمی واحد تهران شد

استادانی که مباحث ضددینی مطرح می‌کنند

مومن و انقلابی مدیریت دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها را برعهده گرفتند ما شاهد رعایت مسائل مربوط به انقلاب و اسلام از سوی استادان بوده‌ایم و هر کجا این فضای دانشگاه‌ها شده، شاهد فعالیت چنین استادانی هستیم.»

حیبی تصریح کرد: «قطعاً جای بحث مسائل سیاسی و مسائل دینی در کلاس‌های درس نیست و باید در دانشگاه‌ها فضایی را برای بحث و تبادل نظر دانشجویان اختصاص دهیم تا دانشجویان بتوانند سوالات و نقدهای خود را مطرح و برای آنها جواب پیدا کنند، با این حال از آنجا که چنین فضایی در دانشگاه‌های ما وجود ندارد استادانی نیز که به دنبال سوءاستفاده هستند از این خلأ استفاده کرده و کلاس‌های درس را تبدیل به کلاس‌های ضدانقلاب و ضداسلام می‌کنند.»

او بیان داشت: «یکی از مولفه‌های مهم در برخورد با این گونه استادان مساله گزینش است و باید استادان از لحاظ اخلاق، خط فکری، دیدگاه، منش و رفتار به درستی گزینش شوند، از سوی دیگر امروزه هیچ نظارتی

یاد... حیبی، عضو هیات‌علمی دانشکده الهیات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت:

«طبق گزارش‌هایی که به دست‌مان رسیده و می‌رسد، برخی از استادان در بعضی دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها به جای اینکه نقش هدایتگری دانشجویان را برعهده بگیرند، کلاس‌های درس را تعطیل کرده و صحبت‌هایی ضداسلامی و ضدانقلاب را بیان می‌کنند که این مساله اصلاً خوب نیست.»

او ادامه داد: «یکی از دلایلی که شاهد حضور چنین استادانی در دانشگاه‌ها هستیم این است که هیچ گونه نظارتی از سوی مدیریت دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها بر عملکرد استادان وجود ندارد و شاید استادی در حوزه رشته تخصصی خود و از لحاظ علمی در جایگاه خوبی باشد ولی این دلیل نمی‌شود که در مسائل سیاسی و اسلامی هم دارای تخصص باشد.»

عضو هیات‌علمی دانشکده الهیات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال بیان داشت: «رها کردن مجموعه علمی دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ما در حوزه سیاسی به مصلحت نبوده و نیست، در حالی که هر جا افراد متدین،

دانشگاه با ۲ واحد درسی، اسلامی نمی‌شود

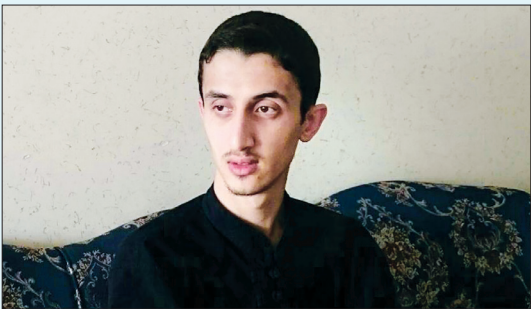
رضا ابراهیمی، مسئول بسیج دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «در دانشگاه‌های کشور به‌طور استنادی‌ای می‌بینیم که نا‌انقلاب اسلامی‌ای خورند و در امنیت و آسایشی که جمهوری اسلامی ایران برای آنها ایجاد کرده، زندگی می‌کنند ولی صحبت‌هایی را در کلاس‌های درس مطرح می‌کنند که در ضدیت با اسلام و انقلاب اسلامی است.»

او ادامه داد: «مباحثی که در ضدیت با اسلام است بیشتر در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم انسانی توسط استادان بیان می‌شود و دلیل این امر هم آن است که استادان رشته‌های مختلف علوم انسانی آثاری را خوانده و تدریس می‌کنند که ترجمه شده آثار غربی و فرهنگ این کشور است و قطعاً چنین استادانی نمی‌توانند بیانگر سبک زندگی اسلامی و ایرانی باشند.»

ابراهیمی ادامه داد: «قطعاً برگزاری کلاس‌های دروس رشته‌های مختلف علوم انسانی باید مورد بررسی و پژوهش قرار گیرد تا بعد از پیدا کردن ایرادها، بتوانیم شیوه امام و مقام معظم رهبری را درخصوص رشته‌های علوم انسانی پیاده کنیم، متأسفانه ما هنوز نتوانسته‌ایم مباحث علوم قرآنی را در علوم انسانی پیاده کنیم و تنها یک یا دو واحد درس با موضوع قرآن در رشته‌های علوم انسانی داریم و اگر قرار است بحث اسلام و اسلامی کردن علوم انسانی به‌طور جد مطرح و پیگیری شود باید به قرآن که بهترین کتاب ما در حوزه اسلام به شمار می‌رود، رجوع کنیم.» او با بیان اینکه قطعاً شیوه‌های سلبی در برخورد با استادانی که بحث‌های ضداسلام و انقلاب در کلاس‌های درس بیان می‌کنند، جواب نمی‌دهد، ادامه داد: «متأسفانه بسیاری از مطالبی که این گونه استادان بیان می‌کنند به جزئی از باورهای آنها تبدیل شده است و این گونه نیست که با برخورد‌های سلبی بتوانیم آنها را از

مسیر فعلی خود جدا کنیم؛ از سوی دیگر بسیاری از آنها خودشان نیاز به کمک دارند تا بتوانند راه درست را پیدا کنند. مسئول بسیج دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال تصریح کرد: «یکی دیگر از مشکلات ما در دانشگاه‌ها این است که هنگام جذب استادان و اعضای هیات‌علمی اصلاً به این مساله که خط فکری آنها چیست، فکر نمی‌شود و به هیچ عنوان دیدگاه‌های آنها به صورت ریشه‌ای مورد بررسی قرار گرفته نمی‌شود، از سوی دیگر خروجی کلاس‌های بسیاری از این استادان نیز مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرد، در حالی که قطعاً با انجام این کار می‌توانیم جلوی بسیاری از مشکلات فعلی را بگیریم.» ابراهیمی گفت: «استادانی که چنین مسائلی را در کلاس‌های درس بیان می‌کنند، در حقیقت نان انقلاب اسلامی را می‌خورند ولی در عمل از پشت به انقلاب اسلامی و اسلام خنجر می‌زنند که این مساله اصلاً قابل قبول نیست و باید با چنین استادانی صحبت شود تا شاید بتوان با این کار افکار اشتباه آنها را از بین برد.»

همچنین باید حضور نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه پرنرنگ تر شود.» او با بیان اینکه هیچ کس با آزادی بیان در دانشگاه‌ها مخالف نیست، تصریح کرد: «در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی مارکسیست‌ها در دانشگاه‌ها حضور فعالی داشته‌اند و امروزه نیز هیچ کس با آزاداندیشی در دانشگاه‌ها به‌عنوان جامعه علمی و دانشجویی مشکلی ندارد، ولی اینکه خودمان با دست‌های خودمان ۹۹ درصد افرادی را که دیدگاه‌های ضداسلام و ضدانقلاب دارند جذب کنیم و به آنها حقوق بدهیم، نفع‌ها مساله قابل قبولی نیست بلکه مشکل ساز هم خواهد بود.»

تسلیمی در همین زمینه افزود: «قطعاً آزاداندیشی با ساختار شکنی دو مقوله متفاوت است و در حقیقت استادانی که در کلاس‌های بحث‌های ضداسلام و ضدانقلابی مطرح می‌کنند، به دنبال آزاداندیشی نیستند، بلکه آنها کاملاً ساختار شکنی کرده‌و هیچ سیستم نظارتی نیز بر عملکرد آنها وجود ندارد.»

برخی استادان به جای آزاداندیشی، ساختار شکنی می‌کنند

علیرضا تسلیمی، مسئول بسیج دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرنر در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره حضور استادان ضداسلام و ضدانقلاب در دانشگاه‌ها گفت: «از این دست استادان که وقت کلاس‌های درس را صرف صحبت‌های ضددین و ضدانقلاب می‌کنند، در دانشگاه‌ها داریم و حتی در دانشگاه خودمان نیز یکی از استادان بیشتر از آنکه درس را به دانشجویان تدریس کند، صحبت‌های ضدانقلابی و ضداسلام بیان می‌کند.»

مسئول بسیج دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرنر اظهار داشت: «امروزه علاوه بر استادانی که چنین صحبت‌هایی را در کلاس‌های درس بیان می‌کنند، شاهد حضور افرادی حتی در پست‌هایی مانند بسیج استادان هستیم که صحبت‌هایشان درباره زیرسوال بردن شهدای مدافع حرم و تخطئه حجاب و... است، هر چند با صحبت‌های علی‌اکبر ولایتی مبنی بر اینکه این گونه استادان جایی در دانشگاه آزاد اسلامی ندارند، امیدواریم مشکل دانشگاه‌ها در این عرصه به‌زودی حل شود.»

تسلیمی اظهار داشت: «دانشگاه‌های کشور ما در طول چند سال اخیر نخله‌های علمی را جذب کرده‌اند و به همین دلیل است که امروزه شاهد حضور چنین استادانی در دانشگاه‌ها هستیم که به راحتی درباره اسلام نظراتی خلاف واقع می‌دهند و صحبت‌های ضدانقلابی را در بین دانشجویان و نسل جوان بیان می‌کنند.»

مسئول بسیج دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرنر گفت: «یکی از مسائل اصلی برای جلوگیری از حضور چنین استادانی در دانشگاه‌ها این است که در جذب اعضای هیات‌علمی دقت بیشتری داشته باشیم، البته متأسفانه برخی از افراد که مسئولیت گزینش اعضای هیات‌علمی را برعهده دارند، خود دچار مشکلات عقیدتی و سیاسی هستند،